

شستگی در محاصره خاطره‌ها

در گفت‌وگو با یکی از نویسندگان و بازیگران مجموعه «مرد سه هزار چهره» جزئیات تلاش این سریال برای خاطره‌سازی دوباره را بررسی کردیم

مدیری؛ کارگردانی که هنوز از بازیگرش پیشنهاد می‌شنود

این همکاری تازه فقط به اتاق نویسندگان محدود نشده است. یکی از چهره‌هایی که در این فصل تجربه متفاوتی را پشت سر گذاشته، علیرضا مهران است؛ بازیگری که بخش مهمی از کارنامه‌اش در نقش‌های جدی و خاکستری گذشته و حالا وارد فضای کمدی شده است. مهران درباره نحوه پیوستن خود به پروژه، از یک تصمیم متفاوت می‌گوید: زمانی که پیشنهاد همکاری از دفتر مهران مدیری به او رسید، بدون آن که حتی قصه را کامل خوانده باشد پذیرفت که به بازپروژه وارد مذاکره شود چرا که به گفته خودش، مدیری را یکی از کارگردانان مهم عرصه کمدی می‌دانند. اما نکته جذاب‌تر برای او، مواجهه با مدیری در مقام همزمان کارگردان و بازیگر بود. مهران به جام جم می‌گوید: بازی کردن رویه‌روی مهران مدیری هم جذاب و هم سخت است چرا که بازیگر صرفاً مقابل یک کارگردان قرار ندارد و با کسی مواجه است که خودش سال‌ها تجربه بازی در کمدی دارد. با این حال، آنچه این بازیگر از نخستین تجربه جدی کمدی خود تعریف می‌کند، قابل توجه است. او می‌گوید مدیری برای رسیدن به شخصیت به او توصیه کرده بیش از آن که بخواهد برای خنداندن تلاش کند، ساختمان شخصیت را حفظ کند و در همان فیزیک و ویژگی شخصیتی وارد موقعیت شود. این نکته ساده، اتفاقاً یکی از اصول مهم کمدی است. بازیگر قرار نیست به‌زور خنده ایجاد کند بلکه باید شخصیت را جدی بگیرد تا موقعیت برای خنده مخاطب خنده‌دار شود.

فاطره خوب مقایسه می‌شود. این همان دوگانه‌ای است که امروز
ریاره مرد سه هزار چهره شکل گرفته. از یک سو باگشت مسعود
صنعتی توانسته مخاطب را با ی تلویزیون بیارود و از سوی دیگر،
ایمن محبوبی گذشته تبدیل به متر و معیار ستیزانه‌ای برای
سیست‌های جدید شده است. اما آیا قرار است یک سریال جدید،
قیفا همان خنده‌های ۱۸ سال قبل را تکرار کند؟ پاسخ نویسنده
ووش است. او به جام می‌گوید: نوشتن‌های مسعود دلیله
ووش است و منی شون فقط از یک سمت به آن نگاه کرد. یکی از محورهای
فدهای منتشرشده درباره فصل جدید، تغییر نیم نویسندگان
ست. مرد سه هزار چهره با گروه تازه‌ای از نویسندگان شکل گرفته و
لیبسی است جنس موقعیت‌هاوشوخی‌ها نیز تا اندازه‌ای تحت تأثیر
آگاه‌ان گروه قرار بگیرد. کاظمی در توضیح این تغییر، نکته مهمی را
طرح می‌کند می‌گوید: نویسندگان قبلی عمل‌اندازی این مجموعه
ساخته‌اند و گروه جدید وارد جهانی شده که شخصیت‌ها و قواعد
از قبل شکل گرفته است. او تأکید می‌کند: ما قادران آنها هستیم
هرگز دنبال مقایسه شدن نبودیم و سعی کردیم کار خودمان را
بجام دهیم. این شاید یکی از مهم‌ترین نکاتی باشد که در هیاهوی
فقره‌ها کمتر دیده شده است. مرد سه هزار چهره قرار نیست جای
مرد هزار چهره را در حافظه مخاطب بگیرد بلکه قرار است تجربه
تازه‌ای از همان شخصیت‌ها را دهد. از همین نظر، مقایسه جزء به
فصل جدید کمک کند، آن را در گذشته متوقف کند.

ویژہ

ویژہ

مهرانه؛ گعده چهره‌های دیروز و امروز

روزنامه «جام جم» از پشت صحنه برنامه پرمخاطب رادیو تهران در «هفته ملی کودک» گزارش می‌دهد

همراهی را جایگزین بازخواست می‌کند. به همین دلیل، گزارش‌های باید چندصدایی، زنده و روان باشند و متن برنامه نیز به گونه‌ای نوشته شود که هم والد دغدغه‌مند خودش را در آن ببیند و هم فرزند احساس کند دنیایش شنیده شده است. نفع‌خالی درباره‌ی ویژگی‌های یک متن اثرگذار را دیویی نیز گفت: متن خوب در استودیو تمام نمی‌شود؛ باید از زمان‌ها گوینده عبور کرده و به زندگی و خلوت خانواده راه پیدا کند. او درباره فلسفه کاری هم‌سفرانه توضیح داد که برنامه‌سازان این کار، نوعی «پیمان اعتقانه با شهروندان» است؛ ارتباطی با دغدغه‌مند که بتواند درباره‌ی او بیاید و جای آن برای امیدواران و آگاهی‌تبدیل‌کننده‌ها، جایی که خانواده‌ها باید بگیرند و با هم حرف بزنند و کنار هم ترمیم شود.

ش

ش

گیتی خامنه؛ پلی میان ۲ نسل

شاید هیچ‌کس به اندازه گیتی خامنه نتواند معنای «چندنسلی بودن» برنامه مهرانه را لمس کند. چهره‌ای که از دهه ۶۰ با برنامه‌های کودک و نوجوان همراه بوده، حالا در «مهرانه» از خانواده و رابطه میان نسل‌ها حرف می‌زند. او در این گفت‌وگو، پیش از هر چیز روی یک واقعیت مهم دست گذاشت: کار کردن برای کودک، یکی از دشوارترین حوزه‌های برقراری ارتباط است؛ چون سال‌ها می‌گذرند، دنیا تغییر می‌کند و مخاطب نیز دیگر همان مخاطب گذشته نیست. اگر برنامه‌ساز خودش را با این تغییرات مخاطب نگذند، به یقین از مخاطب فاصله خواهد گرفت. مهرانه، رانوعی پل ارتباطی میان بچه‌های دیروز و امروز است؛ پلی که فقط قرار نیست درباره کودک حرف بزند، بلکه می‌خواهد والدین را با دنیای فرزندان‌شان آشناتر کند.

«مرد سه هزار چهره» مخاطب خودش را پیدا کرده؟

علیرضا مهران در توصیف واکنش‌هایی که از مردم و دوستانش گرفته، یک نکته را پررنگ می‌کند: این‌که مخاطب همچنان با حس نوستالژیک سراغ این مجموعه آمده است. او می‌گوید در گفت‌وگو با مردم، احساس کرده مخاطب با سریال ارتباط برقرار کرده و حتی برخی همکارانش نیز معتقدند این مجموعه به واسطه سابقه مرد هزار چهره و مرد دو هزار چهره همچنان ظرفیت همراه کردن مخاطب خاص و عام را دارد. مهران درباره قسمت‌های ابتدایی نیز به کارگردانی مدیری اشاره می‌کند و معتقد است بخشی از جذابیت آن در همین بازگشت به یک جنس متفاوت از کمدی تلویزیونی است. او حتی یک قدم جلوتر می‌رود و امیدوار است این تجربه بتواند زمینه‌ای برای حضور بیشتر یکی چهره‌های شناخته‌شده و فیلمسازان سابقه به تلویزیون باشد؛ اتفاقی که اگر رخ دهد، صرفاً به مرده‌س هزار چهره محدود نخواهد ماند.

چرا باید تا قسمت‌های بعد صبر کرد؟

شاید مهم‌ترین دفاعی که می‌توان از مرد سه هزار چهره داشت، نه انکار ضعف‌های احتمالی بلکه پذیرش این واقعیت ساده باشد که داستان هنوز تمام نشده است. قسمت پنجم پایان یک مسیر ۱۵ قسمتی نیست. شخصیت‌ها هنوز امکان ورود به موقعیت‌های تازه را دارند و داستان می‌تواند در ادامه از فضای معرفی شخصیت‌ها و روابط اولیه فاصله بگیرد و وارد موقعیت‌های اصلی خود شود. اتفاقاً نویسنده سریال نیز به همین نکته اشاره کرده و از مخاطب خواسته برای دیدن ادامه مسیر فرصت بیشتری بدهد. این درخواست زمانی قابل توجه‌تر می‌شود که بدانیم حتی خود نویسندگان فصل جدید نیز به خوبی از سایه سنگین دو فصل قبلی آگاه بوده‌اند. آنها می‌دانند مخاطب مرد هزار و دویست داشته و می‌داند هر سخی، هر موقعیتی و حتی هر تغییر در رفتار مسعود صنعتچی باگذشته مقایسه خواهد شد اما شاید ارزش یک فصل تازه دقیقاً در همین باشد که اجازه دهیم خودش را پدیدآورد.

 نقد کنیم اما نه با ۵ قسمت!

نقد مردم سه هزار چهره کاملاً طبیعی است، حتی می‌توان درباره جنس سوخی‌ها، ریت، شخصیت‌پردازی یا میزان موفقیت باگشت مسعود شمشعی بحث کرد اما تفاوت نقد با حکم زودهنگام همین جاست. وقتی یک اثر ۱۵ قسمت دارد، قضاوت قطعی درباره مسیر آن پس از چهار یا پنج قسمت، دست کم نیاوردن احتیاط است. به خصوص درباره مجموعه‌ای که بخش مهمی از جادیش به موفقیت‌هایی وابسته است که قرار است به تدریج شکل بگیرند.

لیانا؛ صدایی از آینده

سوی دیگر این قاب، لیانا ابراهیمی ایستاده است. نوجوانی حدود ده سال است فعالیت جدی خود را در زمینه گوبندگی آغاز کرده و حالا تجربه حضور کنار دو چهره با سابقه رسانه است سرگذاشته است. برای لیانا، قرار گرفتن روی صحنه کنار بانوانی که صداهای شان بخشی از خاطرات کودکی نوجوانی نسل های مختلف ایران بوده، فقط یک تجربه محسوب نمی شود؛ خودش آن را یک کلاس درس بزرگ دادند. او گفت هنگام خواندن تقدیرنامه برای دو بانوی نسکوت، کمی استرس داشت، اما نگاه مهربان آنها به او شش داد. برایش مهم بود که کلمات را با احترام و علاقه ای نسبت به کار آنها دارد، اما ادکند. لیانا فعالیت خود را در کنار گندگی و اجرا، با ساخت پادکست صوتی «نوجوانی شبانه» در پیام رسان نیز به ادامه داده و تلاش کرده با پیام های دوآورکننده و شکرگزاری، مخاطبانش را با حس خوب همراه، اما خاطره ای شخصی تر از آن روز در ذهن او مانده است؛ از پایان اجرا، گویی خانه با تحسین و در آغوش گرفته برای آینده ای رسیده که موقعیت کرده است. خانه به او وقت نداد و روزی خواهد رسید که از نسل او نیز در همین جا تقدیر د. برای یک نوجوان که هنوز در ابتدای مسیر قرار دارد، این مله فقط تشویق نیست؛ انگار چراغ کوچکی است برای ادامه لیانا از این تجربه به یک نتیجه مهم رسیده است. او گفت

دندگی فقط خواندن متن نیست؛
 مقال قلبی پیام به مخاطب است.
 چنین صحت‌های پیشکسوتان
 و یاد داده است که برای رسیدن به
 ایگاه حرفه‌ای، باید صورت باشد و برای
 مسیر زحمت بکشد.

شناسان و متخصصان حوزه کودک در برنامه، با هدف های خانواده هاست؛ در کتابیان مساله نیز پاسخ هایی بطنان قرار می گیرد، حتی رابطه میان پدر و مادر نیز در این نمود کودک در خانواده رشد می کند و اگر فضای خانواده در شرایط مطلوبی پرورش یابد. در ادامه، شما تأکید بوب برای کودک نیست؛ بلکه باید بزرگ ترانها نیز مخاطب ی کودک کار کند، پیش از هر چیز باید بتوانند دنیا را از نگاه داکرد در فرایند پرنامه سازی، نسل های مختلف حضور راره خواسته ها و چیزهایی که برای شان جذاب است، نچنان که هست» شناخته شود، نه آنچنان که بزرگ ترها

درسند تحول رسانه ملی به فعال سازی نهضت
«فصل دوم سازی» تاکید شده است. م. ابن

اساس تولید فصل های بعدی یک برنامه نشانه ای موفق در برنامه سازی باهدف حفظ وگسترش برندهای موفق در برنامه سازی است. البته تولید فصل های بعدی یک برنامه باید طوری صورت گیرد که به تکرار نیجامد و کیفیت در اولویت است.

«مرد سه هزار چهره» با همین سیاست، جمعه دهم مهرماه به قسمت پنجم رسید؛ پنجمین ایستگاه از بازگشت مسعود ششتنجی به تلویزیون. آن هم پس از نزدیک به دو دهه. شاید همین فاصله زمانی کافی باشد تا یک واقعیت را یادآوری کنیم: این که قرار نیست مسعود ششتنجی سال ۱۴۰۵ دقیقاً همان مسعود ششتنجی سال ۱۳۸۷ باشد و از آن مهم‌تر، قرار نیست یک سریال ۱۵ قسمتی را صرفاً با چند قسمت ابتدایی قضاوت کرد. این حال، از همان روزهای نخست پیش از، بخشی از نقدها به سمت مقایسه مستقیم این مجموعه با «مرد هزار چهره» و «مرد دو هزار چهره» رفت؛ مقایسه‌ای که البته طبیعی است اما اگر به تنها معیار قضاوت تبدیل شود، عملاً هر فصل جدیدی را پیشاپیش در برابر خطا قرار می‌دهد که که صحبت‌های احمد رضا کاظمی، یکی از نویسندگان مرد سه هزار چهره اهمیت پیدا می‌کند. او در گفت‌وگویی با جام جم درباره همین فضای شکل‌گرفته پیرامون سریال تأکید کرد: «بدون فرصت دادن به کار و دیدن آن نمی‌شود درباره‌اش قضاوت کرد. هر کسی در نهایت ممکن است نظر متفاوتی داشته باشد اما برای رسیدن به آن نظر، باید به دور فرصت داد و چند قسمت آن را دید.» این حرف البته به معنای مصون بودن سریال از نقد نیست بلکه اتفاقی است که بدوختی به تماشای کامل‌تر باشد. مرد سه هزار چهره قرار نیست از مخاطب بخواهد هر آنچه را می‌بیند بی چون و چرا بپذیرد اما حداقل می‌توان تاروشن شدن مسیر اصلی داستان به آن فرصت داد.

میراث «مرد هزار چهره»؛ فرصت یا دام؟

مشکل اصلی شاید از جایی آغاز شود که مرد سه هزار چهره نه به عنوان یک فصل تازه بلکه به عنوان رقیب مستقیم خاطره مرد هزار چهره دیده شود. خود کاظمی نیز این مسأله را انکار نمی کند و معتقد است خاطره انگیز بودن یک اثر همدان فرصت و تهدید است؛ فرصتی از این جهت که مخاطب با پیش زمینه ای مثبت سراغ اثر می آید و تهدیدی از این جهت که اثر جدید ناگزیر با همان

در استودیوی برنامه رادیویی «مهرانه» قرار نیست فقط یک برنامه رادیویی ساخته شود؛ اینجا چند نسل کنار هم می‌نشینند تا از کودک، خانواده و رسانه بگویند. صدای گیتی خامه که برای چند نسل با خاطره کودکی ما گره خورده، در کنار صدای نوجوانی می‌نشیند که تازه قدم به دنیای اجرا گذاشته است. پشت این دو صدایز تهیه‌کننده و نویسنده‌ای حضور دارند که دغدغه‌های واقعی خانواده‌ها در قالب روایت‌هایی شنیدنی و راهگشایان می‌کنند. ویژه‌برنامه «مهرانه» رادیو تهران در هفته ملی کودک، بهانه‌ای شده برای روز همین پیوند؛ پیوند میان تجربه و آینده، میان دیروز رسانه و امروز آن. می‌کرفن روشن هستند، اما آنچه در استودیوی مهرانه جریان دارد، فراتر از یک اجرای معمولی است. گیتی خامه و عذرا وکیلی، دو چهره پیشگام و خاطره‌ساز برنامه‌های کودک، این بار در کنار کودکان و نوجوانان قرار گرفته‌اند؛ نسلی که امروز مخاطب رسانه است و فردا می‌تواند خودش سازنده و روایتگر آن باشد. ایده اصلی این ویژه‌برنامه نیز همین است؛ ساختن لحظه‌ای که در آن گذشته فقط به عنوان یک خاطره مرور نشود، بلکه با امروز گفت‌وگو کند. مینا نیکانیک، تهیه‌کننده مهرانه گفت هدف این ویژه‌برنامه صرفاً برگزاری یک مراسم تقدیر نیست؛ بلکه پاسداشت سرمایه‌های انسانی و فرهنگی رسانه و ایجاد پیوند میان نسل‌های مختلف اجرا و گویندگی است. با گفته‌ها و بازاریابی بخش‌هایی از مراسم توسط کودکان و نوجوانان، فرصتی برای آشنایی نوجوانان با گذشته‌های خود و ایجاد ارتباط میان دیروز و امروز رسانه فراهم کرد؛ نسلی که خاطره ساخته و نسلی که حالا قرار است ادامه این مسیر را بر عهده بگیرد.

از دغدغه مردم تا گفت و گوی کارشناسی

خود مهرانه هم بستری برای همین گفت‌وگوست؛ یک برنامه خانواده‌محور که با نگاهی اجتماعی و فرهنگی، سراغ روابط میان اعضای خانواده، تربیت، سبک زندگی و دغدغه‌های روزمره خانواده‌های ایرانی می‌رود و روزهای سه‌شنبه ساعت ۱۰ صبح از ۱۰ رادیو پخش می‌شود. نیکانیک گفت: تلاش گروه سازنده این است که موضوعات برنامه از دل زندگی واقعی مردم بیرون بیاید. پیام‌ها، تماس‌ها و گزارش‌های میدانی از سطح شهر، بخشی از محتوای برنامه را شکل می‌دهد و بعد این مسائل با حضور کارشناسان و صاحب‌نظران بررسی می‌شود تا مهرانه صرفاً به طرح مسأله بسنده نکند و بتواند پاسخ‌هایی کاربردی و قابل استفاده برای مخاطب ارائه دهد. رداغ، مدیر برنامه از جامعه‌آغاز می‌شود و سپس از عبور از قضایا، شناسایی دوباره به زندگی خانواده‌های مردمی می‌گذرد. همین ویژگی باعث شده مهرانه تلاش کند خودش را به بردهای خانواده‌های ایرانی نزدیک سازد؛ صدایی که از متن زندگی می‌آید، نه از پشت میزهای رسمی و دور از